

N:o 57.

Af Herr Grefve **E. Sparre:** *Angående ändring i 6 § Regeringsformen.*

Vid sistlidne riksdag väckte jag, liksom en annan ärad ledamot af denna Kammare, motion om den förändring af 6 § Regeringsformen, att en af statsrådena skulle utnämnas till chef för ett nytt departement för jordbruket och öfriga näringar.

Konstitutions-Utskottet, till hvars behandling motionen öfverlemnades, upplyste i deröfver afgifvet utlåtande:

att redan vid förhandlingarne om de nuvarande statsdepartementens inrättande ifrågasattes, att dessas antal skulle vara större än som vid 1840 års riksdag slutligen bestämdes;

att, i den mån antalet af de till Kongl. Maj:t ingående ärender växte och landets ekonomiska utveckling framskred, behovet af tillökning i statsdepartementens antal också gjorde sig allt mera kämbart;

att Kongl. Maj:t till 1856—58 årens Riksdag aflät proposition om ett nytt statsdepartement, med anledning hvaraf Konstitutions-Utskottet framlade ett i någon mån afvikande förslag, som blef hvilande för att, i den händelse Kongl. Maj:ts förslag vid kommande riksdag förkastades, då till afgörande företagas;

att vid 1859 års riksdag saken föll endast derigenom, att tvenne stånd biträdde Kongl. Maj:ts förslag, men ett stånd Konstitutions-Utskottets;

att vid 1868 års riksdag frågan ånyo upptogs, denna gång såväl på grund af en Kongl. proposition som på grund af enskild motion;

att Konstitutions-Utskottet då ifrågasatte borttagandet ur grundlagarne af alla bestämmelser om departementens antal och namn, hvilket förslag likväl, liksom Kongl. Maj:ts, förföll, men endast till följd af Kamrarnes olika beslut;

att vid 1874 års riksdag ånyo väcktes motion om ett nytt statsdepartement för jordbruket och kommunikationerna, med anledning hvaraf Konstitutions-Utskottet, under godkännande af förslagets syfte, i öfverensstämmelse dermed då framlade förslag till ändring i grundlagsstadgandet, med tillägg att Landt- och Sjöförsvarsdepartementen skulle sammanslås till ett;

att detta förslag icke vann framgång i Första Kammaren, såsom det ville synas företrädesvis derföre, att den ifrågasatta sammanslagningen af de båda försvarsdepartementen ej syntes rådlig, hvaremot Kammaren godkände ett af en reservant inom Konstitutions-Utskottet framställt ändringsförslag, åsyftande att, med bibehållande af de förutvarande departementen, inrätta ett nytt för näringar och allmänna arbeten, men inskränka de konsultativa statsrådets antal till två; samt

att Andra Kammaren deremot antog Konstitutions-Utskottets förslag att hvila till grundlagsenlig behandling, till följd af hvilka Kamrarnes olika beslut frågan då åter förföll.

Denna historik af frågan, utvisande att densamma, två gånger af Regeringen och lika ofta af enskilde väckt, alltid vunnit anklång hos representationen, ehuru dess olika afdelningar ej kunnat ena sig om formen, synes mig böra hafva utgjort en anledning för Konstitutions-Utskottet att göra ett nytt försök till dess lösning, helst Utskottet erkänner, att förslaget om inrättande af ytterligare ett civilt departement till minskning af det arbete, hvarmed de andra departementen för närvarande äro betungade, vore förtjent af uppmärksamhet. Det enda skäl Utskottet för sitt afslag anförde, nemligen att åt Kongl. Maj:t borde öfverlemnas att pröfva, huru ifrågavarande behof lämpligast borde afhjelpas, synes mig icke vara fullt lämpligt, då Kongl. Maj:t redan *tvenne gånger* derom framställt förslag, som icke vunnit representationens bifall. Vid sådant förhållande synes det tillkomma Riksdagen att, genom upptagande af frågan, tillkännagifva sin åsigt om ofvannämnda behof.

Den öfvertygelse, jag redan sistlidet år uttalade, att, med afseende å näringslivets tilltagande utveckling, Sverige lika litet som öfriga framstående civiliserade länder i Europa kunde undvara en sådan institution, kunde undvara ett embete, hvars innehafvare uteslutande åt jordbruket

och näringarne egnade sin omtanka, kraft och förmåga och som för Konung och Riksdag ej blott framlade förslag öfver hvad som borde göras för näringarnes förkofran, men äfven öfvervakade verkställigheten af hvad som blifvit beslutadt, denna öfvertygelse har af hvad som sedermera inträffat vunnit i styrka. Den massa af ärenden, tillhörande jordbruket och näringarne, som af Kongl. Maj:t afgöras på föredragning dels af chefen för Civil-, dels af Chefen för Finansdepartementet, tillväxer dagligen såväl i antal som i vikt och betydelse för samhällskroppen, i hvilken näringarne bilda det pulserande blodomloppet. Vid det sistlidna år hållna gemensamma landtbruksmötet för vestra Sverige uttalades enhälligt denna åsigt; och en vid mötet närvarande utländsk vetenskapsman, som länge vistats i Sverige, förfäktade den med ifver, tilläggande att den för icke länge sedan inrättade Jordbruksministären för Preussen redan intagit det mest framstående rum inom detta lands konselj. Jordbrukets och de öfriga näringarnes utveckling och förkofran är inom det moderna samhället af den omätliga vikt, att de måste inom Regeringen hafva sin målsman. Jordbruksvetenskapens framsteg och utveckling i hela den civiliserade verlden äro så jettelika, att det land, som icke med den yttersta ifver söker hålla jemna steg med de öfriga, stannar ohjelpigt efter. Men de försök, som i detta afseende af enskilde eller lokala corporationer göras, blifva vanmäktige, om de icke genomgås af en ledande tråd, hållen af en stark hand.

Inom nästan alla delar af riket kännes och erkännes detta behof vid de sträfvanden, som der och hvar göras för att tillgodogöra de fördelar, som vårt land, vårt läge och våra klimatiska förhållanden medgifva i jemförelse med lyckligare lottade länder, med hvilka vi hafva att täfla.

Den kraftfulla hand, som leder Tysklands öden, bildar i detta ögonblick omkring sig ett national-ekonomiskt Förvaltningsråd, en form, som med afseende å det af flera stater bestående Tyskland torde vara nödvändig för att handlägga ärenden, tillhörande detta lands näringslif, och de uppgifter, hvilkas lösning han framställer för denna nya institution, ådagalägga det afseende han fäster på utvecklingen af detta näringslif, såsom vilkor för beståndet af det stora land, han skapat. Den sedan lång tid tillbaka å vår dagordning stående frågan om en sådan institution för våra näringar, till ersättande af Kommers-kollegium, torde näppeligen blifva löst förr än dessa näringar, likasom jordbruket, inom Regeringen ega sin målsman.

Alltsedan tillkomsten af vår nya representationsform hafva vi, såvidt

jag kan påminna mig, *ingenting* åstadkommit i organisationsväg. Det är tid att vi ruska upp oss ur den dvala, hvori det ideliga handläggandet af småsaker och det fruktlösa kifvet om grundskatterna och indelningsverket försatt oss.

Jag hoppas att Konstitutions-Utskottets tid skall medgifva frågans behandling och öfverlemnande till Kamrarne förr än vid riksdagens annalkande slut, och kan icke föreställa mig att Riksdagen, om dess uppmärksamhet fästes på denna för vårt land så ytterst viktiga fråga, skulle för densamma nu vara likgiltig, helst, i händelse den nu icke göres hvilande, densamma blir uppskjuten för en tid af ytterligare minst 4 år. Jag tillåter mig således förnya mitt vid senaste riksdag framställda förslag,

att Riksdagen för sin del måtte besluta den ändring i 6 § Regeringsformen, att vid uppräknandet af cheferna för statsdepartementen måtte tilläggas en chef för departementet för landtbruket och öfriga näringar samt att antalet af de så kallade konsultativa statsråden måtte inskränkas till två.

Om remiss till Konstitutions-Utskottet anhålles.

Stockholm den 27 Januari 1881.

Eric Sparre.
